

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Kedden, September' 3dikán, 1822.

Török Birodalom.

Zantéból Júl. 4—22dikig terjedő tudósítások, az Albániai és szomszéd tartományokbeli hadi történetekről szólnak, 's a' Corfuból 's Konstanczinápolyból közelebb vettekkel semmi nevezetes ellenkezésben nincsenek, sőt azokat több pontokban erősítik és világosítják. Mind addig, míg csak a' Törököknek Morea ellen tett hadimunkájikat egész egybefüggésben nem láthatni, lehetetlen egyes tudósításokból helyes következtetéseket húzni azok iránt, ha bár a' tudósítások olly hitelesek is, mint a' jelenvalók. Különböző következendő tudósításoknak kivonásai elegendő tárgyat adnak érdemes Olvasójainknak, hogy magokat a' dolgoknak valóságos állapotjában előre is orientálhassák.

Churschid Basa sokáig azon reménységgel volt, hogy Suli várának bévétele 's a' Sulioták' teljes meghódoltatása által véget vethet az Albániai hadnak. Több ízben közel is vala céljához; mert a' Sulioták szint úgy nem barátjai a' Görögöknek, mint egyéb Albániai népségek 's csak hasznokra akarták fordítani azoknak segítségeket, legkisebb részt sem vévén Insurrectiojokban, hogy majd így annál drágábban fizessék meghódoltatásokat a' Törökök, 's engedelmességre is hajlottak volna már régen a' Porta iránt, ha ez meg-egyezett volna kívánságokban. Azonban Jún. elején annyira megakadtak 's olly nagy szűkit látták az eleségnek, hogy capitulálásra készeknek mutaták magokat,

's Churschid Basa valóban azt is hitte, hogy Suli alatt, mellyet ostromolt, a' Capitulatiót Jún. 7d. végre hajthatja. De az Albániaiaknak éppen ez idő tájban igertek hatalmas segítséget az Insurgensek, mellynél fogva rövid idő alatt egész Albániai elfoglaltathatnék. Hittek a' szép ígéretnak a' Sulioták 's az alkudozás félbe szakadt. Churschid Basa pedig, ki azt hitte, hogy Thesszaliában, hova számos seregeket gyűjtött, nagyobb szükség van jelenlétére, az Albániai had' vezérlését Al Hadvezéreire Omer és Mehmed Basákra bizta, Jún. 17d. elindult Janinából 's Trikalán keresztül Lariszszába ment.

Azalatt Maurocordato Missolungiból néhány apró Insurgens-esapatokat küldött részszerint az Artai Ország-útra, részszerint a' Prevesa és Parga közti part-ra. A' fő expeditziót, melly Suli' felszabadítására volt rendelve Marco Bozzari Ezeredesre bizta, a' ki elő is nyomult szinte Carvaszszeraig, de a' honnan visszaveretett, 's a' Chimaerai 's Combotti Arta' szomszédságában eső bérczeken foglalt helyet valami 5000 emberrel. E' tájon Placa, utóbb Patta mellett támadta meg Júl. közepén Omer Basa az Insurgenseket, 's rajtok két elválasztó ütközetben győzedelmeskedett. Maurocordato, Bozzarival ki karján nehéz sebet kapott, futásnak eredt, 's Vrachorin 's Landaccon keresztül Missoluginak vette útját. Az Insurgenseknek a' bérczeken szélyel ögyelgő csapatjai próbálhatnak még némelly kis ellentállást, de valami nevezetes dologhoz nem kezd-

hetnek, 's kivált Omer Basát, ki az említett ütközetek után 15000 emberét Artába összevgyűjtván, Missolungi felé marsíroz, útjában éppen nem akadályoztathatják.

Maurocordatónak tengeri operációi sem voltak szerencsésebbek. A' Fanari mellett (Prevesa és Parga közt) valami 1500 számmal kikötött seregek eleinte tetek egy kis előmenetelt, melly által nemcsak a' Sulioták élesztettek új ellentállásra, hanem sok Pargai lakosok is Corfuból Epirusba menvén, szerencsétlenséget vontak magokra. Mert csak hamar megfordult a' dolog. Egyesülvén t. i. a' Samidák a' Gliscii Török Gaznizonnal, az Insurgenseken 's a' velek tartókon tökéletes győzedelmet vettek. Melly alkalmatossággal a' többek közt a' Mainai Beynek testvére is, egy igen nevezetes ember, elesett, 's Júl. 20d. Missolungiban pompásan eltemette-tett.

Patrasnál sem állottak különben az Insurgensek dolgai. Colocotrinit, ugyan is, ki ezen fontos helynek őstromát kormányozta, annyira vitte fegyveres bajtársainak engedetlensége 's féltékenysége, és azon számtalan kabalák, mellyeknek naponkint ki volt tétetve, hogy hivei közül 300 főből álló Gárdát formált a' végre, hogy az oroszva való meggyilkoltatástól ment lehessen. Egyik követe a' másikat érte a' Senátusnál, hogy számára segítség küldetnék; de csak a' leve a' válasz, hogy másutt is kell az ember. Heves szóváltás történvén közte 's kincstármester Landi között, 300 Gárdájával Gasztuniba vonta vissza magát. Csakhamar ezután megtámadta Mehmed Basa Petrasból a' Görög tábor, 's Ezerekes Petimeszszát egy omladozott várba szorította, hol alkalmasint rövid időn megadja magát.

Churschid Basa' plánuma, melly szerint a' Theszszaliai operációkhoz kezdett,

oda ment ki, hogy Livadián keresztül, a' fél-sziget felé nyomulván, egyenesen Tripolizzába menjen. Végbe is ment plánumának egy része. A' szorosokon való általmenetelét, mellyek Theszszaliától Livadiát elválasztják, segítette úgy látszik az, hogy az ismeretes Odyszeus elpártolt az Insurgensektől. Ez a' Vezér, régen törvén már a' Korinthusi Régenserekre, arramerte vetni a' fejét, hogy két hozzája küldött Deputatust, Előkelő Alessio Nuzát és Kapitány Haverio Palascát megölette. Ezen tette után hazaárulónak hirdette-tett, 's a' Metropoliták kimondták rá az átkot. Ekkor arra határozta magát, hogy a' Törökökkel együtt fogja a' dolgot.

Churschid Basa tiz nap olta Livadiában van. (A' Zentai tudósítás, mellyben ez közöltetik, Júl. 22d. költ). A' Lepantói tengerből két várai közt lévő kis Török Flotta nagy hasznára van a' Seraskier munkálódásainak. 8000 emberből álló sereget küldött szállító-hajókon Korinthusba, mellynek megjelenése az egész fél-szigetet rémülésbe hozta. Sok Moreai nevezetes familiák érkeztek a' napokban Zantéba.

Azon három erősségek is, Korinthus, Napoli di Malvasia és Navarino, mellyeknek még birtokában vannak a' Görögök, a' mint mondják, kevés-sereggel bírnak, 's az élelemnek 's puskapornak is szükít látják. (Napoli di Romania bévételéről szó sincs a' Zantei tudósításokban. A' Spectateur Oriental állítása szerint azon hely valami hadifortély által Török kéznél maradt. Konstanzinápolyban Aug. 12dikéig még ellenkezőt hittek).

Jussuf Basa (kinek elébbi állását nem tudni) Júl. 17d. vagy 18d. Vostitiában (Morea éjszaki partján) volt, elpusztítá azon Várost, 's levéssel azután Petriniz-

zát is, 's Korinthusnak tartott, mellytől már csak kevés mértföldnyire volt.

Egy Aug. 30d. Bécsbe érkezett 's Corfuból Aug. 6d. indult rövid levél azt állítja (de minden bővebb környülállás nélkül) hogy ott hiteles kútfőből olly hírt vettek, hogy Churschid Basa Korinthusból Tripolizza felé mentében, Argosba érkezett.

Spanyol Ország.

Madridból Aug. 14dikéről szőlő tudósítások szerint, mellyek Párizsba rendkívülvaló alkalmatossággal érkeztek, Aug. 20d. sok változások estek mind a' polgári mind a' katonai tisztségekben, még pedig egészen azon félnek ínye szerint, melly mostanában a' kormányt viszi. Generális Morillo, a' Madriti első Katona-osztály Fő Kapitányságától búcsút vett, 's helyébe Generális Copons y Navia nevezett, az, a' ki a' Királyt 1814b. a' határ-szélen fogadta. Quirogát az eddig volt Ó-Castiliai Fő Kapitányt Generális Vives váltja-fel, 's amaz ugyan azon tisztségbe Galiciába megyen. Villalba Sevillai, Marquis de Castel-Dorrins Catalonai, 's Generális Porras Bilboui Commendánsokká nevezettek. A' sok árulásairól ismeretes Gróf Abisbal Gyalogság Fő Inspectorává, Generális Ferras pedig Lovasság Fő Inspectorává lettek. Gróf Almoda vár Valenciái Commendáns helyébe, ki hivataláról lemondott, Báró d' Andilla megyen. Generális O' Daly a' Leon szigetebeli Insurrectionnak egyik feje, a' negyedik Katona-osztály Vezérévé leve. Gróf Espeletta, hajdan Navarrai Vice Király, Sevillába számkivettetett. A' Fináncz-miniszterség, mellyet Martinez Úr teljességgel el nem fogadott, Egea (vagy Eguia) Úrra bízott.

Mind ezen híreknek nagyon örvend

a' Párizsi Constitutionnel, 's illy megjegyzéssel közli azokat: „Az új Ministerium tökéletesen megfelel a' környülállásoknak, 's olly hathatós eszközökhöz nyúl, mellyek a' Nemzetnek becsületet szereznek!“

A' Courier pedig Aug. 15d. imígy fejezi-ki magát ugyancsak a' Spanyol Ministeriumról: „A' hétfői Párizsi leveleink, kivévén az új Ministerium' bétöltését, kevés nevezetes dolgot foglalnak magokban. Ferdinánd Király talált végre ollyan emberekre, kik készek Spanyol Ország' igazgatását, becsületek' veszedelmeztetésével magokra vállalni; azonban meg lehet, hogy midőn éppen rólok irunk, már megszűntek minisztereskedni. Nem is képzelhető az Igazgatás az Országnak illy megbomlott állapotjában; mert ha szinte bé vannak is név szerint némelly hivatalok töltve, 's azoknak folytatása munkába vétetnék is, ki engedelmeskedik ott, hol minden parancsolni akar? Hol veszi p. o. a' Hadi-miniszter a' hatalmat csak arra is, hogy egyetlenegy Regimentet mozdíthasson-meg, ha csak éppen ínye szerint nincs parancsolatja a' Regimentnek? Mellyik tartomány, vagy körület ügyel a' belső Minister instructioira? A' polgári hadlármai közt nem hallik az auctoritás' száva, vagy ha hallik is, megvettetik. Akár-milyen Ministerium szerkeztetik is egybe, csak hamar által fogja az látni erőtlenségét, 's munkálkodhatására nem lévén hatalma, az okosság fogja neki tanácsolni, hogy legalább a' felelés terhének veszedelme alól vonja-ki magát. Így volt Franciaországban, 's így leszen mindenütt hol a' revolutzió feloldozza a' társaság belső elementumait. Az anarchia' hullámai sokkal nagyobb erővel tódulnak ekkor elé, hogy sem az auctoritásnak rendes gátjai feltartóztathatnák. Csupán mikor már min-

dent elborított a' hullámok' árja, akkor lehet próbát tenni az iránt, hogy az elmult pusztítások megorvosoltassanak 's a' még jöhető megakadályoztathassanak."

A' Király kevés időre Eskuriálba és St. Ildefonsóba akart menni, de az állandó Cortesek Deputatiójának 's a' Státustanácsnak megegyezését ki nem nyerheté.

A' Linea- és Militzia-seregek úgy a' Parasztság közt is, kik a' Júl. 7d. dicsőséges viadalban (Madrit útszáin) részt vettek, emlékpénz osztatott - ki, mellynek egyik felén a' kinyitott Constitutziós - könyv, másik felén ez az irás látszik: Az 1822 Júl. 7d. emlékezetes viadalért.

Az Aug. 8d. elkésett tudósítások, mellyeket egy portyászó Royalista seregtől feltartóztatott Kurírnak kellett volna hozni, csakugyan megérkeztek Párizsba. A' Privát-leveleket szabad útra bocsátották a' Royalisták; az Igazgatószerék' leveleit az Apostoli Juntának küldötték; az Ujságokat pedig és Journálokat megegették.

A' Gazette de France egy levelet közöl Barcelonából Aug. 7dikéről, melly szerint Cadix elibe egy kereskedő Flotta érkezett Havannából, 's egy hajóján az útban 29 ember holt-meg sárga hidegben. Mellyért is az egész hajósnép Mahonba igazított, 's ezen megboszsankodván, fellázadt, erővel kikötött, 's így bevitte Cadixba a' sárga hideget. A' hír azonban kétségesnek látszik, egy Madritból Júl. 29d. indult levélből ered, honnan az újabb levelek semmi effélét nem említene. (Különben említik az Éjszakamériki levelek, hogy Havannában kiütött a' sárga hideg). **Ellenben** az Echo du Midi nyilván mondja Aug. 14d., hogy Barcelonában nem lévén veszedelmes az egészség állapota, az eddig volt közösülés csakhamar helyreállhat. — A' több tudósítások ide

mennek - ki: Úgy hallik, elfoglalták Manserát a' Royalisták. Mirallesnek Lerida ellen tett czélzása füstbe ment; maga sebet kapott, fija megöletett. Ezen hírre Puycerdából a' Trappista Aug. 2d. segítségére ment. A' Royalisták' egyéb veszteségeiről halgat az Echo, hanem azt beszéli, hogy a' Constitutziósok Leridában a' Püspököt, három Canonokot 's ugyan annyi Papot felakasztottak, minthogy Leridának feladására iránt alkudoztak a' Royalistákkal; Barcelonában is sok Papokat felakasztottak 's a' t. Bizonyosnak látszik ellenben, hogy az Insurgensek két constitutziós fogoly Spanyolt Vallst és Sardát (utóbbi hajdan Bonaparte József szolgálatjában volt) magoknál hordott írásaikért Seo de Urgelben agyon lövettek.

A' pártosok' iszonyú dühössége 's egyszersmind félelme, a' Valladolidi Patriotának a' Cortesek állandó Deputatiójához intézett adreszéből világos, mellyben ezek mondatnak:

„A' legveszedelmesebb 's törvénytelen nem érhető ellenkező a' Király; egyedül a' Cortesek tarthatják hatalmának mérő serpenyőjét. A' Királyt — ki a' becstelen rágalmazóknak vagy inkább az idegen intrigáknak áldozatja, mellyek veszedelem' örvényébe buktathatják — a' Királyt tartják a' köz vélekedés, a' közönséges levelek, a' halállal küzdő szerencsétlen Gárdáknak borzasztó szavai, mind ötöt tartják azon iszonyú öszveesküvés fejének, mellyen a' Spanyol vitézség kevéssel ez előtt fényes dicsőséggel győzedelmeskedett. Tudni kell azt a' Királynak, hogy felséges nevét illy mocok bélyegezi, 's még sem teve mind eddig legkisebb lépést is maga megtisztítására.“

„Miként lehet elejét venni a' Nemzet bizodalmatlanságának? miként lehet a'

rendszerint való törvényekkel eleget tenni a' dolgoknak mostani állásában, olly időpontban, mikor a' polgári visszavonás legfőbb grádusára hágott, 's mikor az Ország határszéleit nyilván fenyegeti egy idegen hadi erő? Vallyon a' Minisztereknek felelet terhe alatt lételek, 's a' törvény előtt sérthetetlen hatalom szolgálhatnak e elégséges kezességül? egy olly hatalom, melly számtalan kincsről disponálhat; — melly nálunk még mintegy isteni nimbussal van körülvéve, 's Éjszaka hatalmas Despotája csábitásának 's fenyegetődzéseinek áldozatja, 's talán azoknak organuma?"

Nehéz hinni, hogy az illy heves bevezéd ne valami katastrophenak előljáró postája legyen.

Nagy Britannia és Irlandia.

Aug. 17d. vették híret Londonban, hogy a' Király Aug. 14d. délutáni 2 órakor ágyú dörgések között ért a' Leithi (Edinburgi) kikötőbe. Ezerekre ment a' száma az elibe hajókázóknak; de minthogy az eső erősen esett, más napra halasztotta bemenetelét Ő Felsége. Különben alkalmasint csak hamar még a' kikötőbe értésére esvén majd a' Lord Londonderry halála, hihetőképen még továbbra halasztja a' bemenetelt.

Herczeg Wellington, Aug. 17d. re viradó éjjel jött-meg Londonba 's tüstént Combe-Woodba ment Lord Liverpolhoz. Több Londoni levelek úgy vélekednek, hogy a' Herczeg menne Marquis Londonderry helyett a' szárazon tartandó Congresszusra.

Párizsból Aug. 24d. indúlt levelek, Aug. 20diki tudósításokat közölnek Londonból. Marquis Londonderry' pompás temetése azon nap esett. Elvégeztetett ugyan, hogy a' ceremónia olly együgyü-

en menjen végbe a' mint csak lehetséges; mindazáltal az önként kísérők serege nagy és fényes volt. Minden Miniszterek, igen sok Pairek, csaknem minden Igazgatószeiki tisztviselők, a' Lord-Major 's igen nagy számú fő rangú személyek jelentek-meg, a' megholtnak Londonban jelen volt rokonin kívül. A' külső Nagykövetek és Követek megjelentek a' Westminsteri Apát-ságban, 's sokan fekete selyem tisztövvel. A' halotti-pompa az Anglicana Ekklezsia szertartásai szerint ment végbe.

John Inglis Úr az Indiai társaságnak egyik Directora, 's az Inglis, Ellice és Comp. társa életének 73d. esztendejében agyon lötte magát. Az Esküdteknek a' felele az itéletek, hogy magagyilkosságát lelki zavarodása okozta.

Irlandiának egyik déli részében ismét mutogatják magokat az erőszakoskodásnak és törvénytelen Despotismusnak jelenségei, 's úgy látszik hogy a' kemény büntetések 's az éhség által csak félbeszakasztattak, de egészen el nem nyomattattak. A' Cork-Advertiser Aug. 6d. egy tudósítást közöl Brandonból Aug. 5dikéről, mellyben a' mondatik hogy Generalis Roek (melly névvel gyakran élnek az Insurgensek) három szomszédságbeli templomokra olly czédulákat ragasztatott-fel, mellyekben megtiltatik hogy tizedet és taxákat senki se fizessen.

A' legújabb Londoni levelek Aug. 19d. és 20dikáról jelentik, hogy a' Király Aug. 15d. délben tartotta bemenetelét Edinburgba, 's délután két órakor vette a' Marquis Londonderry haláláról a' szomorú hírt, melly nagyon meghatotta. Az azon napra rendelt nagy vendégség tüstént elhalasztott 's Ő Felsége csupán ötöd magával ebédelt.

Az Irlandia Vice Királyra, Marquis Wellesleyre is olly erővel hatott Aug.

14d. estvéjén a' Lord Londonderry halálának híre, hogy több minútáig elállott a' szava.

Francia Ország.

XIV Lajos állóképe, melly öt lovon ábrázolja, elkészült 's a' győzedelemhelyre megérkezett, hol Aug. 25d. nagy pompával felállittatik.

A' Német Orzági Correspondens szerint Aug. 12d. indult Marseilleből Böning Hadnagy vezérlése alatt a' Philelleneknek nyolczadik csapatja, melly 20 Németből 's 10 Görögből áll, St. Jean Paptista nevű hajón Görög Ország felé.

Orosz Birodalom.

Petersburgi közönséges levelek így irnak Aug. 10d.: „Császár Ő Felsége f. h. 16d. indul Varsóba, hol kevés ideig mulatván, Bécsbe megyen (Itt Ő Felsége Sept. 7dikére váratik).

Egy birtokos a' Tauri Tartományosztályban, ki 1819ben holt meg, 23,000 Rubel Bank-Astignatio jövedelmet behozó jószágát, egy olly jóltévő intézetre hagyta, mellyben 50 beteg, szegény, öreg mind két nemen lévő személyek különösen pedig sebjeik 's öregségek miatt elbocsátott katonák tartassanak. Ő Felsége a' Császárné Annja vette oltalma alá az intézetet.

Cseh Ország.

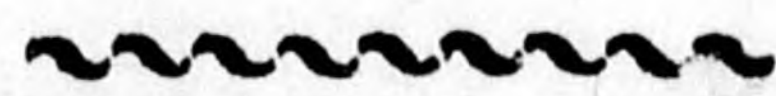
A' Prágai Ujság Aug. 27d. „Ő Cs. K. Fő Herczégse Ferencz Károly Vasárnap Aug. 25d. az isteni tisztelet után 11 1/2 órakor az ország Fő Udvarmestere Gróf Deym által a' férjfi nemen lévő Nemességet vezetteté maga elébe. Délben nagy ebéd volt. Delután a' katonai úzás próbatételeit nézte meg Ő Cs. K. Fő Herczégse. Estve a' Theatrumban öröm kiáltásokkal fogadtatott. Más nap délelőtt a'

hazai Muzeumot, a' közönséges képes gyűjteményt, a' vakok és szembetegek intézetét, a' Sz. Lórettói templomot 's a' Stranofi Stifitet; delután a' vérérosségeket 's a' nevezetesebb katona pontokat méltoztatta megtekintésére. Estve Theatrumba ment.

Sept. 2d. Bécsben, a' Státus papiroseinak közép-árrok:

Státus kötelezőlevele 5 pCtmal C. P. 83 1/8; Ugyan az 2 1/2 pCmal —; Sorsvonásos költsön 1820ról 100 for. Conv. P. —; Ugyan az 1821ről 100 for. Conv. P. 105 5/8; Bizonyítás 1821dik költsönről 100 forintért Conv. Pben —; Bécs. Városi-Banko Obligátziók 2 1/2 pCtmal 39 1/2; 100 forint C. Pénz 249 7/8 for. V. Cz-ban. — 1 Bank-Aktzia 884 f. C. P.

A' marhahúsnak fontja, Bécsben, Septemberre, ezüstben 8, V. Czédulában 20 xr.ra határozatott.

Magyar Ország.

Buda. Ő Cs. K. Fő Herczégse Országunk Nádor Ispánja, 's Felséges Hitvese, m. h. 27d. delután, az Alsó-Magyar Orzági Bánya Városokba tett útjokból ide szerencsésen visszaérkeztek. — Ugyan azon nap estvéli 8 órakor jött meg Ernest Ágoston Cumberlandi Anglus Kir. Herczeg, Ő Felségének az Anglus Királynak testvére (szül. 1771), ki is a' K. Várba szállott 's néhány napokig itt fog mulatni.

Pozsonyban m. h. 22d. megholt Fő Tiszt. Zimányi Ignác Úr az ottani Káptalan' Prépostja; — Földeákon pedig Csanád Vármegyében, m. h. 23d. másodszeri szélütésben Mélt. Földeáki Návo y János Úr Cs. K. Tanácsos, 's a' nevezett T. N. Vármegyének Első Al Ispánja.

Debreczen. A' Reformátum Col-
légiumban a' Zsidó és Görög Exegesisnek
Profeszszorsága Tiszt. T. Varga István
Úrnak Szikszói Predikátorrá léte olta meg-
üresülvén, azt interimaliter Tiszt. T. Er-
dei József Úr töltötte-bé, 's kötelessé-
gében olly példás szorgalommal, haszon-
nal 's szerénységgel járt-el, hogy mult
Aug. 12d. ugyan azon tanító-székre Ren-
des Profeszszornak választatott.

Észrevétel és Kérés

Nagybuzgalmu Iróinkhoz.

Valamint a' polgári köztársaságban
szükségképpen kétféle embereknek kell
együtt lenni, Törvénytévőknek és Tör-
vényt elfogadóknak: úgy a' Tudományok
szabad köztársaságát is Irók és írottat Ol-
vasók egyetértő felekezetei teszik. Mik
polgáriban a' Szenátorok, Patricziusok és
Cenzorok, azok a' Tudományosban az
Irók; mik amott a' Hazafiak, azok emitt
az Olvasók és Nemirók. Melly szerint a'
Tudományok szabad köztársaságában Irók
kat illeti az elsőség mindenütt; illeti őket
Hazánkban is. 'S ki foghatná meg ama
Nemesbektől szives hódolását, kik éltek
drágalatos óráit lelki testi erejeket, sokszor
pedig — a' mi mindezeknél is becsesebb
— egésségeket a' Tanulmányok' hazai Nyel-
ven-terjesztésére feláldoznak? kik, a' köz-
tiszteletnél egyéb bérre nem számolhat-
ván, kardot kötnek Nemzetünk nem cse-
kélyebb pálládiuma őrzésére, mint miné-
mű Apostoli Szent Koronánk? Tudomány,
rang, tapasztaltság, mellyel illy ritka buz-
galmu Hazánkfiak előttünk diszeskednek,
ellentáthatlan adóztatja velünk nékik a'
legkülönösb tiszteletet. — Azonban, jól-
lehet Iróink legyenek a' Tudományok köz-
társaságában az Elöljárók, de még azért

közöttök se Deszpota, se Diktátor senki
nem lehet. Amaz innét kizárva van, emez
tisztét a' közvélemény gyakorolja. Teljes
lelki szabadsággal birnak tehát abban a'
Nemirók szintúgy, mint az Irók magok,
's a' velek tüzlángal buzgó Hazafiak. Ha
panasz van rájuk, méltán várhatnak ki-
halgattatást, és bátran menthetik magokat:
ha viszont nékik volna nehézségek Elöljá-
róik ellen, azt isszabad leszen szerénység-
gel előadniok, igazság-szolgáltatást és ba-
jaik orvoslását kérniek. Minthogy pedig
ezen Magyar szabad köztársaságában a' Tu-
dományoknak, a' Nemirók felekezete az
éppen, melly minduntalan vádoltatik, kis-
sebbítettik, a' nélkül, hogy az magát
menthetné, vagy mellette valaki Ügyvéd-
lőnek felállana: azért én, jóllehet Hivatalom
nem Ügyvédlés, az ő képekben kívánnék
egyszer felszóllamlani, 's nehézségeik elő-
terjesztése után, hol lehet mentvén is őket,
végre — ha kérésem méltány leend, —
számokra jövendőre igazságtevésért könyö-
rögni.

Ha mindazon Könyvek kezemnél vol-
nának, mellyek e' legujabban lefolyt né-
hány tized Esztendők alatt Magyar Irótól
Magyar számára irattak: állításimat kutfők
felidézésével is bebizonyíthatnám. De fa-
lusi lakos 's kisdud Könyvtárom lévén, csak
keveset hozhatok fel azokból; és észrevé-
telimet is az általam megolvasott vagy vé-
gignézett Magyar Könyvekből ugyan, de
legközelebb még is csupán emlékezetem
csekély tárházából meritem. Ez pedig,
úgy vélem, nem csal-meg, midőn azt ál-
littatja velem, hogy Nagybuzgó Iróinkat
tűzök két oly ballépésre ragadja el, mely
által az ellenfél tetszését meg nem nyer-
hetik. Egyik az, hogy önmagokban gyö-
nyörködve a' Magyar Literatura haladását
többre is teszik, mint a' való, 's annak
örvendeznek, a' mi kezdődik, de még

nincs mindenkép. Másik az, hogy szüntelen csak a' pártfogó, Olvasó, adó-vevő felet vádolják, mindegyre ezt okozván, hogy a' Nemzeti Tudományos mivelség Országunkban már eddig odáig nem haladhatott. Mindkettőnek a' figyelmes Olvasó elég nyomára akadhat Könyveinkben.

Elsőbbikét mi illeti: minden Nagy-buzgalmu Irónak azt kellene gyakran szemé elé tartani, hogy szerteszélyel a' Hazában feles számmal vagynak olly Érdeemes Magyar Polgárok, kik csak csendes-buzgó, de annál lankadatlanabb Hazafiak; és hogy a' szép Entuziásmus bátor valami kellemes ragadály, de még sem hathat el annyi szivet és olly könnyen, mint gondolnánk. Majd nem egyedül a' fiatalág alkalmas erre. A' magyar olvasásra most kapottak, az élteőbb Meczénások, — kiket éltek azon pontjában értt utól a' Magyar Nemzet Tudományos elevenülése, melyben minden gondolkozások módja már helyre ülepedett, és megfásult, — a' heveskedést hideg vérrel tudják nézni; holott azért talán nem alábvaló Hazafiak, mint Nagy-buzgalmu Társaik: valamint sokszor a' Vallásos elragadtatással szent székén beszélő Szónokot a' kevésbé felmelegült képzelődésű halgató hidegen halgatja, holott azért szintoly jó Keresztyén lehet, mint Szónokja. Amazok osztán, midőn olvassák, mint emelik (portálják) ezek a' már lettét, mint magasztalják saját végrehajtott dolgaikat, mint felkeresztelik Iróikat, ezt Magyar Virgilnek, amazt Horácznak, Schillernek; mint ígérk magoknak az arany jóvendőket, mint irnak már is a' következő Nemzetségek: lehetetlen,

hogy magokban mind ezek iránt vagy unató kedvetlenséget ne érezzenek, vagy a' dolgon nevetközve azt valamely Abderitai darabokhoz ne hasonlitsák. Ugyan is, nagyon kora még gyözödelmi nótát fúni, még kevés ok van lelkenedezni a' jövőnek, 's megelegetve nézni a' már lettekre. Hogy szép izlésen tartó néhány eredeti könyveket, számosabb fordításokat mutathatunk; hogy vagyon nyomos Folyóírásunk; ez dicséretünkre válik; de mások dicsérjenek-meg; mert mind ez még csak kezdet. Hogy verseinket kezdik már általtevegetni Német nyelvre, ez csak kis gőz, mely nem szédithet. Mennyi még a' hézag! Hol van Remek-Éposz, eredeti? Hol szomorú játék? Hol a' tökéletes Szókönyv? Hol a' Klaszszikusok javának többféle fordítása? Hol a' Népköltők serege és a' humorista-Irók? 'S hát még a' mélyebb tudományú könyvek! Ha valaki látni akarja elevenen mekkora Földkép kerekednék a' Magyaroknak, Tudomány mezején tett, eddigi hódításaikból: egyebet ne tegyen, csak vegye elő a' Külföld' Literaturájának Évkönyveit, 's a' más Országokban időről időre megjelenő könyvek' laistromát, és fogja látni szegénységünket. Üsse-fel p. o. — a' mit legközelebb ér, — a' Morgenblattot; egész esztendei folyamotokon, elvéve bár ha fordúl-elő benne a' Magyar Literaturáról holmi! A' Bécsben legközelebb, 1822ben (Dr. Sártori által iratott) Házi Kalendáriumban pedig a' Magyar Literatura mely piczinyke cikkelyt téssen! Valóban feledhetünk nagyra lenni Irásinkkal.

(Bérekesztése következik.)